

Openbaar Ministerie

College van procureurs-generaal

Voorzitter

Postadres: Postbus 20305, 2500 EH Den Haag.

Minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Bezoekadres:
Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
Telefoon +31 70 33 99 600
Telefax +31 70 33 99 854

Onderdeel	Bestuurlijke en Juridische zaken	Bij beantwoording de
Datum	11 mei 2010	datum en ons kenmerk
Ons kenmerk	PaG/BJZ/32305	vermelden. Wilt u slechts
Bijlage(n)	3	één zaak in uw brief
Onderwerp	Onderzoek Sierra, Tom Poes en Zembla	behandelen.

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij deze biedt het College u drie rapporten aan. Het eerste rapport betreft de analyse van de uitzending van het televisieprogramma Zembla van 31 januari 2010, die u heeft toegezegd aan de Kamer op 2 februari 2010. De andere twee rapporten zijn geschreven naar aanleiding van de zaken Sierra en Tom Poes. U bent over de zaak Sierra eerder per brief van 13 november 2009 geïnformeerd (met kenmerk: PaG/BJZ/30641). Over de zaak Tom Poes bent u geïnformeerd per brief van 8 oktober 2009 (met kenmerk: BJZ 2009/11179).

Het College heeft kennisgenomen van de rapporten en constateert dat er in een aantal zaken fouten zijn gemaakt. Het College betreurt dat, maar hecht er aan te benadrukken dat het helaas onvermijdelijk is dat gegeven de complexiteit van het werk en de grote hoeveelheid opsporingsonderzoeken, fouten kunnen worden gemaakt. De lijst van Zembla beslaat een periode van 13 jaar. In die jaren zijn in totaal meer dan 6,5 miljoen rechtbank- en kantonzaken door het Openbaar Ministerie behandeld. Het College neemt de rapporten serieus en wil, vanwege de centrale rol die het Openbaar Ministerie in de strafrechtspleging heeft, hier inzicht in geven. Net zoals het College ook naar aanleiding van eerdere verzuimen openheid heeft gegeven en verbeteringen heeft doorgevoerd.

1 Onderzoek WBOM

Op 31 januari 2010 zond Zembla een programma uit waarin een lijst van “falende officieren van justitie” centraal stond. Op die lijst staat een aantal zaken over een periode van 13 jaar waarin, aldus Zembla, door officieren fouten zijn gemaakt. Zembla gaat zover te stellen dat officieren van justitie de wet overtreden, doelbewust ontlastend bewijsmateriaal achterhouden en soms zelfs doelbewust bewijsmateriaal vervalsen en beweert voorts dat daarmee 150 verdachten van moord, doodslag, kinderporno en vrouwenhandel op vrije voeten zijn gekomen. In reactie op die uitzending en de presentatie van die lijst, heeft het College het wetenschappelijk bureau van het Openbaar Ministerie (WBOM) gevraagd de lijst van Zembla te analyseren. In het bijgevoegde rapport is verslag gedaan van die analyse. Om de wetenschappelijke waarde van het onderzoek te borgen, is het onderzoek begeleid door de hoogleraren P.A.M. Mevis en Th. De Roos.

De lijst bevat per zaak 4 kolommen met in de eerste kolom de initialen van de door Zembla verantwoordelijk gehouden officier. In elke zaak is gekeken of de met initialen aangeduide officier de behandelend officier was, of de samenvatting van de zaak juist is en de rechterlijke uitspraak klopt. Daarna heeft het WBOM de zaken geanalyseerd om te kunnen controleren of de bewering van Zembla dat in elk van deze zaken de rechter een negatief oordeel heeft uitgesproken over het Openbaar Ministerie, juist is. Waar mogelijk is ook gekeken of de officier van justitie een persoonlijk verwijt gemaakt kon worden. De vraag of het optreden een disciplinaire maatregel rechtvaardigt, is niet beantwoord door het WBOM, omdat hiervoor onvoldoende informatie beschikbaar was en dit oordeel aan de werkgever is. De conclusies die het WBOM trekt uit die analyses vat het College als volgt samen.

Een belangrijke constatering die uit de WBOM analyse van de lijst van Zembla valt te trekken is dat de bewering dat officieren van justitie doelbewust ontlastend bewijsmateriaal achterhouden en doelbewust bewijsmateriaal vervalsen, niet juist is. De stelling dat 150 verdachten van moord, doodslag, kinderporno en vrouwenhandel op vrije voeten zijn gekomen als gevolg van fouten van officieren van justitie is ongegrond gebleken. In geen van de zaken waarin verdachten onherroepelijk zijn vrijgekomen is sprake van een verdenking van moord, doodslag of kinderporno. Verder laat het WBOM onderzoek zien dat het aantal zaken waarin verwijtbaar is gehandeld beduidend lager ligt dan Zembla heeft aangegeven. Zembla stelde dat officieren wegwamen met het maken van fouten, zonder disciplinaire maatregelen. De lijst bevat geen grondslag voor het trekken van deze conclusie.

Er zijn in een aantal zaken fouten gemaakt, maar voor het publicitaire verwijt op individuele officieren van justitie door Zembla is, zo blijkt uit de analyse van het

WBOM, geen grond. Verder blijkt dat de wijze waarop de lijst is samengesteld niet zorgvuldig is. De lijst van Zembla bevat veel fouten, die door de redactie van het programma hadden kunnen worden voorkomen als men het Openbaar Ministerie voor publicatie de lijst had laten zien.

De lijst bevat een aantal zaken waarin de rechter niet tot een veroordeling is gekomen of het Openbaar Ministerie niet ontvankelijk heeft verklaard wegens verzuimen in de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Het WBOM is nagegaan in hoeveel zaken dit op de lijst van 96 zaken het geval is. Ten eerste komen 8 zaken twee keer en 1 zaak 3 keer voor op de lijst. In de 86 zaken die dan nog resteren zijn 37 zaken (dat is 43%) nog niet onherroepelijk. Hoewel dit een oordeel lastig maakt zijn deze zaken door het WBOM toch meegenomen. Verder zijn er 10 zaken waarbij geen sprake is van een negatief rechterlijk oordeel over het optreden van het Openbaar Ministerie. In 17 zaken concludeert het WBOM dat het OM geen verwijt gemaakt kan worden. Het betreft hier zaken waarbij sprake is van: een normaal verschil van juridisch inzicht, normaal verschil van waardering van bewijs, de bescherming van andere bij het strafproces betrokken personen of een proefproces.

Daarnaast is in 27 zaken sprake van een verzuim dat weliswaar aan het Openbaar Ministerie wordt toegerekend, maar die het gevolg is van het handelen van de politie. De officier van justitie heeft het gezag over de opsporing en in die zin is de toerekening aan het OM terecht. Deze 'formele' verantwoordelijkheid in zaken waarbij door de politie een fout wordt gemaakt geeft echter geen grond voor een persoonlijke beschuldiging aan het adres van officieren. Van die 27 zaken zijn er 17 onherroepelijk, waarbij in 4 zaken het rechterlijk oordeel niet is beïnvloed door het geconstateerde verzuim.

In 32 zaken is sprake van een verwijt dat het handelen van het OM zelf betreft. Het onderzoek geeft - gelijk aan de lijst van Zembla - geen inzicht in de zwaarte van het verwijt of de zwaarte van de strafzaak. Het kan dus variëren van lichte zaken met lichte verwijten tot zware zaken met zware verwijten. Het betreft hier zaken waarbij geheimhoudersgesprekken ten onrechte niet zijn vernietigd, onvolkomenheden zijn aangetroffen in het strafdossier, de redelijke termijn van vervolging is overschreden, dwangmiddelen onjuist zijn toegepast, een verhoor niet goed is verlopen of zaken die uniek zijn in hun soort. Van de 32 zaken in deze categorie zijn er 19 onherroepelijk, waarbij in 3 zaken het rechterlijk oordeel niet is beïnvloed door het geconstateerde verzuim.

In 17 zaken wordt geconcludeerd dat de officier van justitie persoonlijk een verwijt kan worden gemaakt op basis van het oordeel van de rechter. In de overige zaken komt het WBOM niet tot het oordeel van een persoonlijke fout, omdat er van een persoonlijke

fout geen sprake is, de zaak niet onherroepelijk is of er onvoldoende gegevens zijn om een conclusie op te baseren. De 17 zaken betreffen alleen onherroepelijke zaken, omdat het WBOM zich op het standpunt stelt dat geen oordeel over de persoonlijke verwijtbaarheid kan worden gegeven in niet onherroepelijke zaken. Van deze 17 zaken zijn er 5 zaken waarbij het rechterlijk oordeel niet beïnvloed werd door het geconstateerde verzuim. In 2 van de 17 zaken heeft de fout tot strafvermindering geleid. In de 10 resterende zaken heeft de rechter het OM niet-ontvankelijk verklaard. Van deze 10 zaken ligt in 3 zaken de oorsprong van de fout bij de politie.

Zaken waarin geheimhoudergesprekken niet zijn vernietigd maken een groot deel uit van de zaken waarin het OM (al dan niet op basis van de eerder genoemde formele verantwoordelijkheid) een verwijt treft. Indien in deze zaken een persoonlijke verwijt is gemaakt, stoelt dit op de gedachte dat de officier van justitie in het kader van die vernietiging een specifieke eigen rol en verantwoordelijkheid heeft. Die brengen een onderzoeks- en controleplicht met zich, die ertoe leiden dat enige persoonlijke verwijtbaarheid relatief snel aangenomen is. Het College stelt daar tegenover dat in de meeste gevallen na ontdekking van deze fouten de officier van justitie deze zo goed mogelijk probeerde te herstellen en ter zitting alle openheid heeft gegeven.

Het College concludeert dat na analyse van de lijst zaken overblijven waarin fouten zijn gemaakt en neemt deze serieus. In vijf zaken die voorkomen op de lijst van Zembla was door het College al op eigen initiatief een onderzoek ingesteld naar de gang van zaken. Twee van deze zaken, Sierra en Tom Poes, zullen hieronder worden besproken. De andere zaken betreffen de Schiedammer parkmoord, de vrijlating van Saban B. en Jimmy Woo. Het College hecht veel waarde aan de uitkomsten van deze onderzoeken, omdat zij inzicht geven in kwetsbare plekken in het buitengewoon complexe werk van politie en OM. De kwaliteitsverbetering van dit werk staat altijd in de aandacht van het College en er zijn maatregelen genomen om dit te bereiken, waaronder het instellen van de TGO-structuur op basis van het Programma Versterking Opsporing en Vervolging (PVOV). Op de maatregelen die als vervolg op de eerdere kwaliteitsverbeteringen voorzien zijn, komt het College terug na bespreking van de onderzoeken Sierra en Tom Poes.

2 Sierra en Tom Poes

2.1 Uitkomsten onderzoek Sierra

In de mensenhandelzaak Sierra heeft de rechtbank te Alkmaar op 16 november 2009 de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaard in de vervolging van de vijf verdachten. Het Openbaar Ministerie heeft in deze uitspraak aanleiding gezien de oud procureur-generaal Steenhuis te vragen een onafhankelijk evaluatieonderzoek te doen.

Uit het onderzoek is gebleken dat het verstrekken van stukken en dan met name de tapverslagen en rechtshulpverzoeken als een rode draad door de behandeling ter zitting heeft gelopen. De verdediging heeft de officier van justitie vanaf de eerste zitting verweten dat zij stukken achterhield. Dit vermoeden heeft de officier van justitie gedurende de zitting niet weg kunnen nemen. Uiteindelijk heeft het feit dat de officier van justitie geen inzage heeft gegeven in drie ordners met tapverslagen, waar ze op de laatste zitting aan refereert, geleid tot de niet-ontvankelijkheid in de vervolging.

De heer Steenhuis heeft vastgesteld dat de tapverslagen die waren opgenomen in de drie ordners echter wel al in het rechtbankdossier zaten. Hij komt op basis van het onderzoek dan ook tot de conclusie dat van het bewust achterhouden van stukken en van misleiding van de rechtbank geen sprake is geweest. Het feit dat de onduidelijkheid over de stukken toch heeft kunnen blijven bestaan, heeft verschillende oorzaken. De belangrijkste oorzaak die uit het rapport naar voren komt, is dat de zaakofficier niet in staat is gebleken de zaak op zitting goed te presenteren en dat de leiding onvoldoende (inhoudelijk) betrokken is geweest bij de zaak.

De verantwoordelijkheid voor de interne sturing van deze zaak binnen het OM lag formeel bij het parket Haarlem, omdat het een zaak betrof van de bovenregionale recherche. De zaak diende echter bij de rechtbank Alkmaar en had in het begin ook een Alkmaarse officier. De zaak is op beide parketten wel van een afstand gevolgd, maar de zaakofficiëren zijn door hun leidinggevendenden nooit actief bevraagd over deze zaak. De zaakofficiëren hebben op hun beurt ook geen inhoudelijke sturing gevraagd, waardoor op cruciale momenten in het onderzoek de leiding van het parket niet betrokken was.

Ten aanzien van de sturing van de politie heeft de wisseling van officieren een grote rol gespeeld. Op verschillende momenten was geen of geen goed ingevoerde zaakofficier beschikbaar. Hierdoor miste de politie een aanspreekpunt en sturing bij het uitvoeren van de onderzoekswensen van de verdediging. Een ander knelpunt was de beschikbare capaciteit bij de bovenregionale recherche na afronding van het operationele onderzoek. Het onderzoeksteam is toen ontmanteld, waardoor weinig

capaciteit overbleef om te voldoen aan de (grote hoeveelheid) onderzoekswensen van de verdediging.

2.2 Lokale maatregelen

Het onderzoek van de heer Steenhuis geeft inzicht in een aantal knelpunten in de organisatie en de sturing van het regioparket Haarlem-Alkmaar.

Sinds de uitspraak zijn al verschillende maatregelen genomen. Voor de regio is inmiddels een vaste mensenhandel en -smokkel officier benoemd en tussen beide hoofdofficieren zijn afspraken gemaakt over de sturing van zaken van de bovenregionale recherche. De regiohoofdofficier te Haarlem draagt voor deze zaken de verantwoordelijkheid, ook als de zaak bij het parket Alkmaar dient. Verder is in het kader van de regionalisering gekozen om naast de vier teamleiders een apart afdelingshoofd maatwerk te benoemen. Dit afdelingshoofd zal een regiobreed overzicht hebben op zaken waardoor specialisten goed kunnen worden ingezet en vervanging bij ziekte beter en sneller geregeld kan worden. De teamleiders en sectiechef krijgen hierdoor meer ruimte om zich met de zaken en mensen binnen hun team bezig te houden. Aan de rechercheofficieren, kwaliteitsofficieren en teamleiders van de beide parketten is daarnaast gevraagd aanbevelingen te doen om inhoudelijke aandacht te organiseren voor de complexe en gevoelige zaken op beide parketten. Aan de kwaliteitsofficieren is bovendien gevraagd een plan op te stellen om de invulling van de rol van de officier van justitie ten aanzien van de politie nader vorm te geven. Daarnaast wordt op deze parketten ook gewerkt aan de landelijke maatregelen zoals benoemd in paragraaf 3.2. In die paragraaf worden ook de verschillende kwaliteitsrollen van officieren toegelicht.

Tegen de uitspraak van de rechtbank heeft het OM hoger beroep ingesteld.

2.3 Uitkomsten onderzoek Tom Poes

In de zaak Tom Poes heeft de rechtbank te Zutphen op 7 oktober 2009 de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaard in de vervolging van 16 personen die werden gedagvaard ter zake handel in soft drugs, deelname aan een criminele organisatie en witwassen, over de periode van 1 juli 2006 tot en met 1 april 2008.

De hoofdofficier van justitie van het parket Zutphen en de korpschef van het regionaal politiekorps Noord- en Oost-Gelderland hebben naar aanleiding van de niet-ontvankelijkheid opdracht gegeven aan een commissie een evaluatieonderzoek te verrichten. Deze commissie stond onder voorzitterschap van de hoofdadvocaat-generaal van het ressortsparket te Den Bosch

Uit het rapport van het evaluatieonderzoek in de zaak Tom Poes blijkt dat er, evenals het geval was in de zaak Sierra, binnen het parket Zutphen onvoldoende zicht is geweest op het verloop van het onderzoek en de afbreukrisico's daarvan. Door de parketleiding is niet opgemerkt dat zich in de zaak ontwikkelingen voordeden die vroegen om een strakke regie en inhoudelijke inbreng vanuit het parket. Dit klemde te meer omdat de zaaksofficier onervaren was in het doen van dergelijke onderzoeken.

Verder merkt de commissie op dat het in de voorbereidingsfase van het onderzoek heeft ontbroken aan een gerichte begeleiding door de rechercheofficier van het onderzoek. Aan politiezijde is in de voorbereidingsfase onvoldoende gekwalificeerd personeel ingezet en ook in de tactische fase werd het benodigde niveau in kwaliteit en kwantiteit regelmatig niet gehaald. Voorts blijkt dat ook binnen de politieorganisatie door de leiding nauwelijks inhoudelijk op het onderzoek is gestuurd. De commissie concludeert dat binnen de politie feitelijk alleen leiding werd gegeven door de twee coördinatoren. De meeste leidinggevendenden binnen de politie boven het niveau van de coördinatoren hebben onvoldoende inzicht gehad in de loop van het onderzoek, waarmee sturen feitelijk onmogelijk is gebleken.

2.4 Lokale maatregelen

Naar aanleiding van de uitspraak in de zaak Tom Poes en de uitkomsten van het evaluatieonderzoek is een aantal maatregelen afgekondigd door de leiding van het regioparket Arnhem-Zutphen. Tot het moment waarop een zaak tactisch wordt overgedragen aan een zaaksofficier van justitie is de informatieofficier van justitie verantwoordelijk gemaakt voor de voorbereidingsfase van het opsporingsonderzoek en de inzet van bijzondere opsporingsmiddelen. Van de overdracht van de zaak van de informatieofficier van justitie naar de zaaksofficier van justitie, die voortaan ook eerder zal plaatsvinden, wordt beter verslag gedaan. Verder heeft de leiding van het regioparket Arnhem-Zutphen aan de kwaliteitsofficier van justitie opdracht gegeven tot het maken van een regionaal verbeterplan. In dit verbeterplan zal onder meer aandacht worden besteed aan de rol van de rechercheofficier van justitie in de begeleiding van opsporingsonderzoeken, aan een - door de rechercheofficier van justitie op te zetten - verbeterd gevoelige zakenoverleg binnen het regioparket Arnhem-Zutphen en aan het gebruiken van instrumenten die zijn ontwikkeld voor zaken die buiten de TGO-structuur vallen, zoals Tom Poes. Dit laatste onderdeel wordt voor het hele OM verder uitgewerkt in paragraaf 3.2 van deze brief.

De regiohoofdofficier van justitie van het regioparket Arnhem-Zutphen heeft het College tot slot laten weten dat ook aan de zijde van de politie op dit moment wordt gewerkt aan een verbeterplan naar aanleiding van de zaak Tom Poes en de uitkomsten van het evaluatierapport over die zaak.

Tegen de uitspraak van de rechtbank heeft het OM hoger beroep ingesteld.

3 Conclusies en maatregelen

Zoals reeds eerder opgemerkt heeft kwaliteitsverbetering bij voortdurende aandacht van het College. Voordat het College daarop in gaat, bespreekt het College eerst de ontwikkelingen ten aanzien van de geheimhoudersgesprekken en de overschrijding van de redelijke termijn.

3.1 Geheimhoudersgesprekken en overschrijding redelijke termijn

Zoals eerder aangegeven staan op de lijst van Zembla verschillende zaken waarin geheimhoudersgesprekken ten onrechte niet vernietigd zijn. Hiermee is, zoals u weet, het Openbaar Ministerie de afgelopen jaren vaker geconfronteerd. Het probleem is dat van veel van dit soort gesprekken niet eenvoudig vast te stellen is dat het om een geheimhoudersgesprek gaat. Inmiddels is een principeakkoord bereikt tussen de betrokken partijen, waaronder de Nederlandse Orde van Advocaten, over een systeem van nummerherkenning. Dit systeem komt er kort op neer dat de interceptie van telefoongesprekken zo wordt aangepast dat geheimhoudersgesprekken automatisch worden herkend en uitgefilterd.

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van het systeem is gewerkt aan het verwijderen van getapte telefoongesprekken met geheimhouders in strafzaken waarin nog geen onherroepelijk vonnis was gewezen. Deze schoning zal in de zomer van 2010 zijn afgerond. Daarnaast heeft het OM een instructie opgesteld waarmee kan worden voorkomen dat in lopende en nieuwe strafrechtelijke onderzoeken gesprekken met geheimhouders worden opgenomen en uitgewerkt. Het College spreekt de verwachting uit dat het probleem van de geheimhoudersgesprekken met deze maatregelen goeddeels zal zijn opgelost.

Sinds het arrest van de Hoge Raad van 17 juni 2008 (*NJ* 2008, 358) kan overschrijding van de redelijke termijn niet meer tot de niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie leiden. Sindsdien is de regel dat overschrijding van de redelijke termijn wordt gecompenseerd door strafvermindering die afhangt van de mate waarin de redelijke termijn is overschreden. Met de regel dat overschrijding van de redelijke termijn niet tot de niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie kan leiden, kon in uitspraken van vóór het arrest van de Hoge Raad uiteraard nog geen rekening gehouden worden en derhalve kwam een aantal zaken in deze categorie op de lijst. Overigens kunnen zeker niet alle overschrijdingen van de redelijke termijn die op de lijst zijn opgenomen aan het Openbaar Ministerie worden toegerekend. Als bijvoorbeeld de rechter-commissaris een stuk lang laat liggen heeft de officier daar geen enkele invloed op.

3.2 *Ontwikkeling naar nieuwe kwaliteitsinstrumenten*

Het Openbaar Ministerie heeft met het Programma Versterking Opsporing en Vervolging (PVOV) en Het OM Verandert (HOMV) ontwikkelingen in gang gezet om de kwaliteit van het Openbaar Ministerie en de professie van de officieren van justitie te versterken. Inmiddels staat de structuur die is opgezet vanuit PVOV en HOMV. In de zaken die vallen onder de TGO-structuur ziet het College dat de nieuwe structuur werkt. Het College was al eerder tot het inzicht gekomen dat er nog kwetsbaarheden zitten bij de zaken die buiten de TGO-structuur vallen, zoals bij de zaken Sierra en Tom Poes onder meer het geval was, en dat ook daar geïnvesteerd moet worden in verbetering van de kwaliteit van het OM als professionele en lerende organisatie.

Dit kan onder meer worden bereikt doordat het OM zijn kwaliteitsinstrumenten en post-incident evaluaties aanvult met doorlopende en directe acties op kwetsbaarheden in lopende onderzoeken en strafzaken. Het OM heeft daarbij een methode van professionele visitatie en evaluatie van lopende onderzoeken en strafzaken voor ogen. De onderzoeken bevestigen het belang van het verder ontwikkelen en invoeren van de kwaliteitsinstrumenten en onderstrepen de noodzaak dat dit voortvarend wordt opgepakt.

Met de kwaliteitsinstrumenten beoogt het College een methode in te voeren van voortdurende professionele visitatie en evaluatie. Dit kan zowel op een aspect van een zaak als op de zaak in zijn geheel zien. De instrumenten gaan uit van de eigen professionele verantwoordelijkheid van de officier in versterkte verbinding met de lijnverantwoordelijken en de officieren met een bijzondere kwaliteitsrol. Deze rollen zijn ontstaan op basis van de versterkingsprogramma's. Het gaat hierbij ten eerste om de kwaliteitsofficier, die tot taak heeft om de kwaliteit op het gebied van opsporing en vervolging te bevorderen door opleiding, kennismanagement en kwaliteitszorg. Verder hebben de informatieofficier en de rechercheofficier hier een rol. De rechercheofficier bewaakt de eenheid, professionaliteit en kwaliteit van de omvangrijke en complexe opsporingsonderzoeken zowel intern als extern bij het betreffende politiekorps. De informatieofficier is de voorpost van het OM. Hij bereidt o.m. de keuzes voor op tactisch en operationeel niveau. Op basis van die informatie kan de rechercheofficier samen met de politie bepalen welke capaciteit en kwaliteit nodig is voor een onderzoek. Tot slot is de forensisch officier belast met het bewaken van de kwaliteit van de forensische opsporing.

De uitwerking van de kwaliteitsinstrumenten wordt op lokaal, regionaal en landelijk niveau gerealiseerd. Op een aantal parketten bestaat al een werkwijze waarbij aan bovenstaande gedachte vorm is gegeven in een Bureau Recherche. Hierin werken onder andere de rechercheofficier, recherchebeleidsmedewerker, forensisch officier, forensisch secretaris, informatieofficier en kwaliteitsofficier samen. Het Bureau

Recherche biedt voor de zaaksofficier een platform met vakinhoudelijke kennis. Het Bureau raakt zowel op eigen initiatief, op initiatief van de zaaksofficier of op initiatief van de leidinggevende bij de zaken betrokken. Deze werkvorm wordt als “good practice” verder uitgewerkt. Daarnaast zal op het parket het strafmaatoverleg worden omgevormd naar een breder collegiaal zaaksoverleg. Hier worden de zaken die dat behoeven onderworpen aan visitatie en evaluatie door collega-professionals.

Tot slot bestaat er een topsegment aan zaken dat landelijke aandacht vraagt. De basis hiervoor is een landelijke lijst met complexe en gevoelige zaken. Voor de invulling van een doorlopende visitatie en evaluatie op dit niveau wordt gedacht aan een nieuwe kamer van de CTC en een permanente commissie voor de evaluatie en visitatie van lopende strafzaken. Deze commissie kan de kwaliteitsinstrumenten visitatie en evaluatie inzetten op eigen initiatief of op verzoek van de hoofdofficier, hoofdadvocaat-generaal of het College met als doel lering te trekken als organisatie, maar ook ter voorbereiding op eventuele verdere processtappen in de strafzaak. De verdere uitwerking van het kwaliteitsinstrument is bij verschillende professionals in de organisatie uitgezet. Gestreefd wordt naar een volledige implementatie voor eind 2010.

3.3 *Persoonlijke verwijtbaarheid*

De uitzending van Zembla op 31 januari 2010 en de lijst met zaken die daaraan ten grondslag ligt, kunnen worden gezien als een beschuldiging aan het adres van officieren van justitie persoonlijk. De officieren van justitie worden in de eerste kolom met hun initialen genoemd en ook de beschuldigingen die in het programma van Zembla zijn gedaan, zijn geadresseerd aan de officieren van justitie persoonlijk met vermelding van hun naam. Bij de keuze om niet de organisatie maar de persoon centraal te stellen zou een zorgvuldige verantwoording van Zembla op zijn plaats zijn geweest. Deze ontbreekt echter. De omschrijving van het selectie criterium blijft beperkt, waardoor het voor het WBOM, maar daarmee ook voor de betrokken officieren van justitie, onduidelijk is gebleven op basis van welk criterium betrokkene op de lijst wordt vermeld. Het verwijt dat officieren van justitie doelbewust ontlastend bewijsmateriaal achterhouden en doelbewust bewijsmateriaal vervalsen is onjuist gebleken. Evenals het verwijt dat door fouten van officieren 150 verdachten op vrije voeten zijn gekomen. Het aantal zaken waarbij een officier van justitie persoonlijk een verwijt kan worden gemaakt, betreft 17 zaken. Dit aantal ligt een stuk lager dan de 96 zaken waarbij Zembla stelt dat officieren van justitie persoonlijk een verwijt gemaakt kan worden. Het algemene verwijt dat Zembla ten aanzien van officieren van justitie maakt, wordt met de lijst niet onderbouwd. Dit geldt ook voor het verwijt dat officieren die fouten maken promotie maken. Deze stelling berust op de uitgangspunt dat een officier eerste klasse, wanneer hij rechter wordt of advocaat-generaal, promotie maakt. Dat is niet het geval: in dergelijke gevallen is sprake van een horizontale overplaatsing.

In veel van de situaties op de lijst van Zembla waarbij sprake is van fouten of onzorgvuldigheden in de uitoefening van het ambt van officier of advocaat-generaal biedt dit handelen geen grondslag voor het opleggen van een disciplinaire maatregel. Het College is van mening dat een fout, om deze goed te kunnen beoordelen, altijd moet worden geplaatst in de context van de zaak. Anders gezegd, in een complexe strafzaak met verschillende verdachten, waaraan een uitgebreid opsporingsonderzoek is vooraf gegaan, is de kans dat er iets mis gaat uit de aard van de zaak alleen al groter. Het College merkt daarbij op dat officieren die dergelijke zaken behandelen steeds op een hoog niveau en onder hoge druk moeten presteren. Onder deze omstandigheden vormt een enkel verzuim in de regel geen aanleiding voor een disciplinaire maatregel. Slechts in die gevallen waar sprake is van verwijtbaar plichtsverzuim kan onder omstandigheden het opleggen van een disciplinaire maatregel worden overwogen. Bij de weging hiervan speelt vanuit het oogpunt van verantwoord werkgeverschap vanzelfsprekend ook het overige functioneren van betrokkene een belangrijke rol. In 3 van de zaken waarbij het WBOM concludeert dat de officier een persoonlijk verwijt valt te maken is een disciplinaire maatregel opgelegd. Aan de verbetering van de professionaliteit van officieren van justitie dient overigens steeds aandacht te worden besteed via het reguliere proces van functioneringsgesprekken. In deze gesprekken kunnen afspraken worden gemaakt en maatregelen (opleiding en coaching) getroffen om herhaling te voorkomen.

Hoogachtend,

Het College van procureurs-generaal,

H.N. Brouwer

